

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-87>

УДК 334.72(477:061.1ЄС)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ КУРС: МОЖЛИВОСТІ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ

EUROPEAN GREEN DEAL: OPPORTUNITIES AND CONSEQUENCES FOR UKRAINIAN BUSINESS

Кицюк Ірина Василівна

кандидат економічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1519-5993>

Науменко Наталія Сергіївна

кандидат економічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1327-0398>

Присяжнюк Володимир Віталійович

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-0413-1562>

Kytsyuk Iryna, Naumenko Natalya, Prysiazhniuk Volodymyr
Lesya Ukrainka Volyn National University

У статті розглянуто мету, напрямки діяльності та цілі Європейського зеленого курсу. Зокрема, зазначається, що Європейський зелений курс є невід'ємною частиною стратегії Європейської Комісії щодо реалізації Порядку денного Організації Об'єднаних Націй на період до 2030 року та цілей сталого розвитку; а також охоплює сфери діяльності, які стосуються клімату, навколишнього середовища, енергетики, транспорту, промисловості, сільського господарства та сталого фінансування, що тісно взаємопов'язані між собою. Проаналізовано основні ініціативи Європейського Союзу щодо реалізації Європейського зеленого курсу. Особливу увагу приділено дослідженню перспектив розвитку українського бізнесу в контексті Європейського зеленого курсу. Визначено, що Європейський зелений курс має значні переваги для уряду, бізнесу, а також для громадян України в цілому.

Ключові слова: Європейський зелений курс, зелений перехід, трансформація, сталий розвиток, конкурентоспроможна економіка, український бізнес.

The main purpose of the article is to analyze the main objective, areas and goals of the European Green Deal, as well as to identify key prospects of Ukrainian business development in the context of the European Green Deal implementation. The purpose of the article was achieved through the use of the following methods: analysis and synthesis of processed information, logical generalization and scientific abstraction. In particular, it is noted that the European Green Deal is an integral part of European Commission's strategy to implement the United Nation's 2030 Agenda and the sustainable development goals. It includes areas of activities covering the climate, the environment, energy, transport, industry, agriculture and sustainable finance, all of which are strongly interlinked. The main initiatives of the European Union towards the European Green Deal implementation have been analyzed. In particular, the most important initiatives include the following: Fit for 55; European climate law; EU strategy on adaptation to climate change; EU biodiversity strategy for 2030; Farm to fork strategy; European industrial strategy; Circular economy action plan; Batteries and waste batteries; A just transition; Clean, affordable and secure energy; EU chemicals strategy for sustainability; Forest strategy and deforestation. This in turn opens up significant opportunities for economic growth, the potential for new business models and markets, contributes to job creation and technological development. Particular attention is paid to the study of Ukrainian business development prospects in the context of the European Green Deal. For Ukrainian business, the implementation of the European Green Deal

is, first of all, the standards that determine the directions of its further transformation towards a sustainable future. It has been determined that the European Green Deal has significant advantages for the government, business, as well as for the citizens of Ukraine as a whole. The European Green Deal is an important component not only of the European integration process of our country, but also of its post-war recovery. The results of the study will allow to deepen knowledge about the European Green Deal, that is especially important for Ukrainian business.

Key words: European green deal, green transition, transformation, sustainable development, competitive economy, Ukrainian business.

Постановка проблеми. 2022 рік став великим викликом для України та всього цивілізованого світу. Але також швидко стало зрозуміло, що тил і економіка не менш важливі за поле бою, і думати про відновлення України потрібно не після війни, а прямо зараз [1]. Окрім того, відновлення має пов'язувати невідкладні потреби України в реконструкції та реформах і цінності Європейського Союзу, а також його довгострокові цифрові та зелені пріоритети. Більше того, статус держави-кандидата на вступ до Євросоюзу означає, насамперед, процес глибокого проникнення інституцій Європейського Союзу (законодавства, норм, правил ведення бізнесу, найкращих практик тощо) в українську економіку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Беручи до уваги погляди експертів, практиків, а також науковців, що займаються дослідженням Європейського зеленого курсу та його реалізацією в Україні, варто зазначити, що зацікавленість тематикою зеленого переходу продовжує зростати. Особливо важливого значення це набуло в контексті війни та перспектив повоєнної відбудови України, а також після надання Україні статусу країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Дослідженню питань теорії та практики реалізації Європейського зеленого курсу присвячені численні праці таких вчених як Іванюта С. П., Петрашко Л. П., Орловська Ю. В., Чала В. С. та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значні досягнення в дослідженні актуальної теми, більш пильної уваги вимагають питання щодо можливостей та наслідків впровадження Європейського зеленого курсу для українського бізнесу, особливо в умовах війни.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної роботи є визначення основної мети, напрямків діяльності та цілей Європейського зеленого курсу; а також виявлення ключових перспектив розвитку українського бізнесу в контексті реалізації Європейського зеленого курсу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Європейський зелений курс (далі –

ЄЗК) є невід'ємною частиною стратегії Європейської Комісії, під головуванням Урсули фон дер Ляєн, щодо реалізації Порядку денного ООН на період до 2030 року та цілей сталого розвитку [2], а також інших пріоритетів, оголошених у політичних керівництвах Президента Європейської Комісії [3]. Європейський зелений курс – це пакет політичних ініціатив, який має на меті спрямувати Європейський Союз (далі – ЄС) на шлях зеленого переходу з кінцевою метою досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року [4]. Передбачається, що Європейський зелений курс перетворить ЄС на сучасну, ресурсоефективну та конкурентоспроможну економіку, забезпечуючи:

- відсутність нетто-викидів парникових газів до 2050 року;
- економічне зростання не пов'язане з використанням ресурсів;
- щоб жодна особа і жодне місце «не залишилися позаду» [5].

Пакет включає ініціативи, що стосуються клімату, навколишнього середовища, енергетики, транспорту, промисловості, сільського господарства та сталого фінансування, що тісно взаємопов'язані між собою (див. табл. 1).

Таким чином, перехід до кліматичної нейтральності відкриває значні можливості, такі як потенціал для економічного зростання, нових бізнес-моделей і ринків, нових робочих місць і технологічного розвитку [4].

Зокрема, Європейський зелений курс включає наступні ініціативи [4]:

1) Пакет «Fit for 55» являє собою набір пропозицій щодо перегляду законодавства, пов'язаного з кліматом, енергетикою та транспортом, а також впровадження нових законодавчих ініціатив для *приведення законів ЄС у відповідність із кліматичними цілями ЄС*.

Пакет пропозицій спрямований на забезпечення узгодженої та збалансованої основи для досягнення кліматичних цілей ЄС: гарантує обґрунтований і соціально справедливий перехід; підтримує та зміцнює інновації та конкурентоспроможність промисловості ЄС, одночасно гарантуючи рівні умови для економічних операторів третіх країн; підкріплює

Таблиця 1

Діяльність Європейського Союзу в контексті Європейського зеленого курсу

Напрямки діяльності	Цілі
Клімат	Стати першим кліматично нейтральним континентом до 2050 року
Енергетика	Перехід до чистої та ефективної енергії
Навколишнє середовище та океани	Захист біорізноманіття та екосистем
Сільське господарство	Система здорового харчування для людей і планети
Транспорт	Забезпечення ефективного, безпечного та екологічно чистого транспорту
Промисловість	Промислова стратегія для конкурентоспроможної, зеленої та цифрової Європи
Дослідження та інновації	Розвиток досліджень та інновацій, що стимулюють трансформаційні зміни
Фінанси та регіональний розвиток	Сталі інвестиції для реалізації Європейського зеленого курсу
Новий європейський Баугауз	Поєднання Європейського зеленого курсу з життєвим простором та досвідом для покращення якості життя громадян країн-членів ЄС

Джерело: складено авторами за інформацією Європейської Комісії [5]

позицію ЄС як лідера у глобальній боротьбі зі зміною клімату.

2) Європейський кліматичний закон (англ., *European climate law*) – це регламент, який перетворює політичні амбіції щодо досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року на юридичне зобов'язання для ЄС. Прийнявши його, ЄС та його країни-члени зобов'язалися скоротити нетто-викиди парникових газів щонайменше на 55 % до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року.

Основними діями, включеними до регламенту, є: відображення темпів скорочення викидів до 2050 року, щоб забезпечити передбачуваність для бізнесу, зацікавлених сторін та громадян; розробка системи моніторингу та звітності про прогрес у досягненні мети; забезпечення економічно ефективного та соціально справедливого зеленого переходу.

Після попередньої угоди, досягнутої з Європейським Парламентом у квітні 2021 року, Рада схвалила угоду в травні 2021 року. Регламент є чинним.

3) Стратегія ЄС щодо адаптації до зміни клімату (англ., *EU strategy on adaptation to climate change*) окреслює довгострокове бачення ЄС, щоб до 2050 року стати не лише першим кліматично нейтральним континентом, але й *стійким до змін клімату*.

Заходи, встановлені в стратегії, включають: кращий збір та надання інформації для підвищення рівня доступності та обміну зна-

ннями про вплив на клімат; природо орієнтовані рішення, які сприятимуть створенню кліматичної стійкості та захисту екосистем; інтеграція політики щодо адаптації в макрофінансову політику.

4) Стратегія біорізноманіття ЄС до 2030 року (англ., *EU biodiversity strategy for 2030*) спрямована на те, щоб допомогти відновити біорізноманіття Європи до 2030 року.

Заходи, викладені у стратегії, включають: розширення природоохоронних територій в Європі (як на суші так і в морі); відновлення деградованих екосистем шляхом зменшення використання та шкідливості пестицидів; збільшення обсягів фінансування заходів та кращий моніторинг прогресу.

У жовтні 2020 року Екологічна рада прийняла висновки щодо біорізноманіття, схвалюючи цілі Стратегії біорізноманіття ЄС до 2030 року. Держави-члени визнали необхідність активізації зусиль, спрямованих на усунення прямих і непрямих чинників втрат біорізноманіття та природи та повторно закликали до повної інтеграції цілей біорізноманіття в інші сектори, такі як сільське господарство, рибальство та лісове господарство.

У червні 2023 року Рада погодилась на переговорах прийняти законопроект про відновлення природи, який має на меті закріпити в законодавстві деякі цілі стратегії біорізноманіття. Правила встановлять обов'язкову ціль на рівні ЄС, яка вимагатиме

від держав-членів запровадити ефективні заходи з відновлення, щоб охопити принаймні 20% сухопутних і морських територій ЄС до 2030 року.

5) Стратегія «Від ферми до виделки» (англ., *From Farm to Fork (F2F)*) передбачає допомогу ЄС у досягненні кліматичної нейтральності до 2050 року, зокрема, шляхом *переведення поточної продовольчої системи ЄС у бік стійкої моделі*.

Окрім продовольчої безпеки та безпечності продуктів харчування, основними цілями стратегії є: забезпечити достатню кількість, доступну та поживну їжу в планетарних межах; підтримувати стале виробництво продуктів харчування; сприяти більш сталому споживанню їжі та здоровому харчуванню.

У жовтні 2020 року Рада прийняла низку висновків щодо стратегії, схвалюючи мету розвитку європейської сталої продовольчої системи, від виробництва до споживання.

6) Європейська промислова стратегія (англ., *European industrial strategy*). У березні 2020 р. Європейська комісія представила нову Промислову стратегію (англ., *A new Industrial Strategy for Europe*) [6], яка передбачає допомогу європейській промисловості у проведенні двоєдиного перехідного процесу до кліматичної нейтральності та цифрового лідерства. Стратегія [7] має на меті стимулювати конкурентоспроможність Європи та її стратегічну автономію в момент геополітичних змін і посилення глобальної конкуренції [8].

Європейська комісія прагне забезпечити узгодженість між промисловою, екологічною, кліматичною й енергетичною політикою для створення оптимального бізнес-середовища для сталого зростання, створення робочих місць та інновацій. Для досягнення цієї мети вона розробила амбітний порядок денний перетворення економіки ЄС в кругову, де цінність продуктів і матеріалів зберігається якомога довше, що приносить значні економічні вигоди. Комісія також підтримує європейську промисловість у контексті переходу до кліматично нейтральної економіки та покращує енергоефективність продукції через законодавство в сфері екодизайну [9].

У травні 2021 р. Європейський Союз оновив нову Промислову стратегію, щоб гарантувати, що промислові амбіції ЄС враховують обставини, які виникли після кризи COVID-19, і водночас гарантують, що промисловість ЄС може лідирувати в переході до зеленої, цифрової та стійкої економіки [10]. Зокрема, стратегія 2021 р. пропонує нові заходи для поси-

лення стійкості єдиного ринку ЄС, особливо під час кризи. Вона спрямована на потребу кращого розуміння залежності Євросоюзу в ключових стратегічних сферах і представляє набір інструментів для розв'язання проблем, що виникають. Також запропоновано нові заходи для прискорення переходу на зелені та цифрові технології. Особлива увага в контексті оновленої стратегії приділена малим і середнім підприємствам [11, с. 193–194].

Важливе значення в даному контексті також має Промисловий план Зеленого курсу (*Green Deal Industrial Plan for Net-Zero Age*), який покликаний підвищити конкурентоспроможність європейської промисловості з нульовими викидами і сприяти швидкому переходу до кліматичної нейтральності. Це досягається шляхом створення більш сприятливого середовища для розширення виробничих потужностей ЄС для технологій і товарів з нульовими викидами, що необхідно для досягнення амбітних кліматичних цілей Європи [5].

7) Відокремлення економічного зростання від використання ресурсів і *перехід до циркулярних систем у виробництві та споживанні* є ключовим моментом для досягнення кліматичної нейтральності ЄС до 2050 року.

План дій з циркулярної економіки (англ., *Circular economy action plan*) тісно пов'язаний із Промисловою стратегією ЄС. План дій передбачає ініціативи щодо проектування екологічно чистих продуктів, циркулярності виробничих процесів та розширення можливостей споживачів і замовників. Він націлений на такі галузі, як електроніка та ІКТ, акумулятори, упаковка, пластмаса, текстиль, будівництво та харчові продукти.

8) Батареї (батарейки та акумулятори) та відпрацьовані батареї (англ., *Batteries and waste batteries*). Очікується, що до 2030 року попит на батареї зросте більш ніж у десять разів. ЄС прийняв нормативний акт про батареї, щоб створити економіку замкнутого циклу для сектора, *охоплюючи всі етапи життєвого циклу батарей, від проектування до переробки відходів*. Ця ініціатива має велике значення, особливо з огляду на масовий розвиток електромобільності.

Новий регламент, ухвалений у 2023 році, замінює дію директиви щодо батарей від 2006 року. Він спрямований як на сприяння циркулярній економіці, так і на покращення функціонування внутрішнього ринку акумуляторів, забезпечуючи чесну конкуренцію завдяки вимогам щодо безпеки, екологічності

та маркування.

9) Справедливий перехід (англ., *A just transition*). ЄС запровадив *Механізм справедливого переходу* для надання фінансової та технічної підтримки регіонам, які найбільше постраждали від переходу до низьковуглецевої економіки. Це допоможе акумулювати щонайменше 55 млрд. євро протягом періоду 2021–2027 років задля:

- людей та громад – сприяння створенню можливостей працевлаштування та перекваліфікації, покращення енергоефективного житла та боротьба з енергетичною бідністю;

- компаній – зробити перехід до низьковуглецевих технологій привабливим для інвестицій, забезпечити фінансову підтримку та інвестиції в дослідження та інновації;

- країни-члени або регіони – інвестування в нові зелені робочі місця, екологічно чистий громадський транспорт, інтернет зв'язок та інфраструктуру для екологічно чистих видів енергії.

Із загальним бюджетом у 17,5 млрд. євро *Фонд справедливого переходу* є першим стовпом Механізму справедливого переходу. Він надає цілеспрямовану підтримку для зменшення соціальних та економічних витрат, пов'язаних із зеленим переходом для регіонів, які залежать від викопного палива та галузей з високим вмістом викидів. Він підтримує інвестиції в: малі та середні підприємства (далі – МСП) та нові фірми; дослідження та інновації; екологічно чисті технології в енергетиці та скорочення викидів; перекваліфікація працівників та допомога в пошуку роботи.

Трансформація до зеленого майбутнього вимагає фінансування. У рамках ЄЗК Комісія запропонувала низку ініціатив щодо *сталого фінансування*: інвестиційні плани, таксономія зелених інвестицій, правила щодо зелених облігацій.

10) Чиста, доступна та безпечна енергія (англ., *Clean, affordable and secure energy*). Оскільки 75 % викидів парникових газів в ЄС походять від використання та виробництва енергії, декарбонізація енергетичного сектору є важливим кроком до кліматично нейтрального ЄС.

ЄС працює на декількох рівнях для досягнення цих цілей:

- підтримка розробки та впровадження більш *чистих джерел енергії*, таких як відновлювана офшорна енергетика та водень;

- сприяння інтеграції енергетичних систем на всій території ЄС;

- розвиток взаємопов'язаної енергетичної інфраструктури через енергетичні коридори ЄС;

- перегляд чинного законодавства щодо *енергоефективності та відновлюваної енергетики*, включаючи цілі до 2030 року.

Будівельний сектор є одним із найбільших споживачів енергії в Європі, на нього припадає понад третина викидів парникових газів у ЄС.

Важливого значення в даному контексті має Стратегія Європейської Комісії «Хвиля реновацій» (англ., *Renovation Wave Strategy*), метою якої є щонайменше подвоїти темпи енергетичного оновлення в ЄС до 2030 року.

11) Хімічна стратегія ЄС для сталого розвитку (англ., *EU chemicals strategy for sustainability*) встановлює довгострокове бачення хімічної політики ЄС, згідно з якою ЄС та країни-члени прагнуть: поліпшити охорону здоров'я людини, посилити конкурентоспроможність галузі, підтримувати середовище, вільне від токсичних речовин. Стратегія є важливою частиною Європейського зеленого курсу та амбіцій щодо нульового забруднення.

12) Лісова стратегія та вирубки лісів (англ., *Forest strategy and deforestation*). *Лісова стратегія ЄС до 2030 року*, представлена Комісією в липні 2021 року, будучи одним із провідних елементів ЄЗК, базується на стратегії біорізноманіття ЄС і є ключовою частиною зусиль щодо скорочення викидів парникових газів щонайменше на 55 % до 2030 року. Пропоновані заходи включають: сприяння сталому управлінню лісовими ресурсами; надання фінансових стимулів для власників лісів, або уповноважених ними осіб щодо впровадження екологічно чистих практик; збільшення розміру (площі) та покращення біорізноманіття лісів, у тому числі шляхом посадки 3 млрд. нових дерев до 2030 року. У своїх висновках, затверджених у листопаді 2021 року, Рада ЄС підкреслила важливу роль лісів для здоров'я людини та необхідність досягнення балансу між екологічними, соціальними та економічними аспектами сталого управління лісовими ресурсами. Європейський Союз прийняв правила зменшення *впливу ЄС на глобальну вирубку лісів*. Регламент, ухвалений у травні 2023 року, гарантуватиме, що продукти, які купуються, використовуються та споживаються громадянами на ринку ЄС, не сприятимуть вирубці та деградації лісів у всьому світі [4].

Окрім того, в контексті ЄЗК, а також у відповідь на труднощі та збої на світовому

енергетичному ринку, спричинені вторгненням росії в Україну, Європейська Комісія впровадила свій план *REPowerEU*, який був запущений у травні 2022 року, а також інші дії ЄС щодо вирішення енергетичної кризи. *REPowerEU* допомагає ЄС: економити енергію, виробляти чисту енергію, диверсифікувати постачання енергії. Основні досягнення полягають у наступному: зменшення залежності від російського викопного палива; заощадження майже 20 % споживання енергоресурсів; запровадження обмеження цін на газ та глобальне обмеження цін на нафту; подвоєння розгортання відновлюваних джерел енергії [5].

Офіційно Україна ще не приєдналася до ЄЗК, але заявила про намір брати участь у його реалізації ще до набуття статусу держави-кандидата на вступ до ЄС. Країна постійно консультується зі своїми партнерами з ЄС щодо повної інтеграції в реалізацію *Green Deal*, «і вже робить практичні кроки на рівні діалогу між Україною та ЄС із синхронізації політики і законодавства з цілями ЄЗК» [12, с. 177]. Діалог на високому рівні з цього питання було розпочато в лютому 2021 року [13].

Послідовне і цілеспрямоване впровадження Європейського зеленого курсу відкриває для України стратегічну перспективу: перетворити кліматичні та екологічні виклики на можливості в усіх сферах політики та здійснити зелений перехід.

Для українського бізнесу реалізація ЄЗК – це, в першу чергу, стандарти, які визначають напрямки його подальшої трансформації на шляху до сталого майбутнього: створення конкурентоспроможної продукції та послуг, формування сприятливого інвестиційного клімату, досягнення високого рівня корпоративної безпеки та забезпечення рівноправної конкуренції, враховуючи інтереси усіх зацікавлених сторін.

Висновки. Таким чином, незважаючи на виклики, що постають перед Україною у рамках реалізації Європейського зеленого курсу, він є важливою складовою не лише європейської інтеграції нашої країни, але й її післявоєнного відновлення, адже має значні переваги для уряду, бізнесу, а також для громадян України в цілому. ЄЗК націлений на забезпечення ресурсоефективної та конкурентоспроможної економіки, захист навколишнього середовища, життя і здоров'я людей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Україна-2023: Перемога і підготовка до відновлення. *European Business Association* : веб-сайт. URL: <https://eba.com.ua/ukrayina-2023-peremoga-i-pidgotovka-do-vidnovlennya/> (дата звернення: 19.11.2023).
2. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. *United Nations* : веб-сайт. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda> (дата звернення: 24.11.2023).
3. *European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions The European Green Deal (COM/2019/640 final)*. *Eur-Lex* : веб-сайт. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN> (дата звернення: 18.11.2023).
4. *European Green Deal*. *European Council. Council of the European Union* : веб-сайт. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/> (дата звернення: 20.11.2023).
5. *The European Green Deal*. *European Commission* : веб-сайт. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (дата звернення: 24.11.2023).
6. *Making Europe's businesses future-ready: A new Industrial Strategy for a globally competitive, green and digital Europe*. *European Commission* : вебсайт. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_416 (дата звернення: 01.08.2020).
7. *Communication from The Commission. A New Industrial Strategy for Europe*. *Eur-Lex* : вебсайт. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0102> (дата звернення: 01.08.2020).
8. *Industrial policy*. *European Commission* : вебсайт. URL: https://ec.europa.eu/growth/industry/policy_en (дата звернення: 01.08.2020).
9. *Sustainability and circular economy*. *European Commission* : вебсайт. URL: https://ec.europa.eu/growth/industry/sustainability_en (дата звернення: 02.08.2020).
10. *European industrial strategy*. *European Commission* : вебсайт. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy_en#industrial-strategy-2020 (дата звернення: 08.04.2023).
11. Кицюк І. В. Бізнес та промисловість. *Зелений і безпечний Європейський Союз* : монографія / [А. О. Бояр (кер. авт. кол.), І. В. Кицюк, Н. І. Романюк та ін.] ; за ред. А. О. Бояра, В. Й. Лажніка. Луцьк : Вежа-друк, 2023. 592 с. С. 193–207.

12. Андрусевич Н. Синхронізація політики з Європейським зеленим курсом. *Інтеграція в рамках Асоціації: динаміка виконання Угоди між Україною та ЄС : аналітичний звіт*. Вид. 5-те доп. / за ред. В. Мовчан та І. Коссе. Київ, 2023. 196 с. С. 177–187. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2023/Report_Integration_2023_ua.pdf (дата звернення: 22.11.2023).

13. Green Deal. *eu4ukraine* : веб-сайт. URL: <https://eu4ukraine.eu/en/greendeal-en> (дата звернення: 23.11.2023).

REFERENCES:

1. Ukraine-2023: Peremoha i pidhotovka do vidnovlennia [Ukraine-2023: Victory and preparation for recovery]. European Business Association. Available at: <https://eba.com.ua/ukrayina-2023-peremoga-i-pidgotovka-do-vidnovlennya/> (accessed November, 19 2023). (in Ukrainian)

2. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. *United Nations*. Available at: <https://sdgs.un.org/2030agenda> (accessed November, 24 2023).

3. European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions The European Green Deal (COM/2019/640 final). *Eur-Lex*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN> (accessed November, 18 2023).

4. European Green Deal. *European Council. Council of the European Union*. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/> (accessed November, 20 2023).

5. The European Green Deal. *European Commission*. Available at: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (accessed November, 24 2023).

6. Making Europe's businesses future-ready: A new Industrial Strategy for a globally competitive, green and digital Europe. *European Commission*. Available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_416 (accessed August, 01 2020).

7. Communication from The Commission. A New Industrial Strategy for Europe. *Eur-Lex*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0102> (accessed August, 01 2020).

8. Industrial policy. *European Commission*. Available at: https://ec.europa.eu/growth/industry/policy_en (accessed August, 01 2020).

9. Sustainability and circular economy. *European Commission*. Available at: https://ec.europa.eu/growth/industry/sustainability_en (accessed August, 02 2020).

10. European industrial strategy. *European Commission*. Available at: https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy_en#industrial-strategy-2020 (accessed April, 08 2023).

11. Kytsyuk I. V. (2023) Biznes ta promyslovisht [Business and industry]. *Zelenyi i bezpechnyi Yevropeiskyi Soiuz : monohrafiia* [Green and secure European Union: monograph] / In A. O. Boyar, V. Y. Lazhnik (Eds.). Lutsk : Vezha-druk, pp. 193–194. (in Ukrainian)

12. Andrusyevych N. (2023) Synkhronizatsiia polityky z Yevropeiskym zelenym kursom [Policy synchronization with the European Green Deal]. *Intehratsiia v ramkakh Asotsiatsii: dynamika vykonannia Uhody mizh Ukrainoiu ta YeS : analitychnyi zvit* [Integration within the framework of the Association: dynamics of the implementation of the Agreement between Ukraine and the EU: analytical report]. Vyd. 5-te dop. / In V. Movchan, I. Kosse (Eds.). Kyiv. pp. 177–178. Available at: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2023/Report_Integration_2023_ua.pdf (accessed November, 22 2023). (in Ukrainian).

13. Green Deal. *eu4ukraine*. Available at: <https://eu4ukraine.eu/en/greendeal-en> (accessed November, 23 2023).